Een Burgertop is van de burger, niet van het stadsbestuur!

Harm van Dijk en Jerphaas Donner

We zijn dringend toe aan een grondige revisie van ons huidige democratische stelsel, om te beginnen op lokaal niveau, om het hoofd te bieden aan wat David Van Reybrouck, initiatiefnemer van de eerste G1000 in België, in zijn pamflet 'Tegen Verkiezingen' 'het democratisch vermoeidheidssyndroom' noemt. *Niet* door elementen uit zijn voorstellen te kopiëren en daarmee het draagvlak voor het eigen beleid te vergroten. Dat verarmt de inspiratie tot de zoveelste uitbreiding van het instrumentarium van een moderne stadsbestuurder om het beleid veilig door de besluitvorming te loodsen. Wij pleiten voor het omarmen en ontwikkelen van Van Reybroucks gedachtengoed in de richting waarin het bedoeld is, om zo tot een wezenlijke en houdbare vernieuwing van onze democratie te komen. In die traditie staan de G1000 burgertoppen in Amersfoort en Uden en uiteraard Brussel. Wat deze burgertoppen onderscheidt is dat zij geïnitieerd zijn door burgers. Burgers hebben de lead in de organisatie, gemotiveerd door de wens om hun directe invloed op het beleid van de eigen gemeenschap te vergroten. En niet langer eens in de vier jaar een stem af te staan en daarna niets meer.

Illusie
Het is natuurlijk geweldig dat de ideeën van Van Reybrouck zoveel weerklank vinden binnen het openbaar bestuur en leiden tot nieuwe vormen om de burger 'meer te betrekken' bij het beleid. Maar in die situatie is nog steeds geen sprake van gelijkwaardigheid van bestuur en burger. Daarmee zullen de door bestuurders geïnitieerde burgerpanels niet het antwoord geven waar ze naar zoeken: 'hoe zorgen we er voor dat de burger weer burger wordt, eigenaar van de eigen gemeenschap, en zich niet langer gedraagt als consument van overheidsdiensten?' Als burgers van Amersfoort, initiatiefnemers van de G1000Amersfoort en het landelijke Platform G1000.nu voelen wij ons door het huidige systeem ongewild gereduceerd tot 'woonconsumenten'. Maar we zijn capabel en betrokken genoeg om meer te zijn: om mee te denken en te beslissen over de toekomst van onze gemeenschap. Het huidige systeem staat dit niet toe. De hausse aan bestuursintiatieven rond burgertoppen geeft ons even de illusie dat het systeem verandert, maar zal uiteindelijk geen recht doen aan onze behoefte.

Eigenaarschap
De sleutel daarbij is 'eigenaarschap': van wie is de burgertop, wie bepaalt de agenda en van wie is het resultaat? De deelnemers aan de G1000Amersfoort zijn 9 maanden later nog steeds enthousiast. 'Omdat ik me voor het eerst écht Amersfoorter voelde tussen de Amersfoorters!' en 'dit is echte democratie!'. Uitspraken van burgers die voor het eerst een dag lang échte gelijkwaardigheid hebben ervaren van burger en stadsbestuur. Die zelf de agenda hebben bepaald. Die een dag lang met stadsbestuur, politici, ambtenaren en werkgevers hebben samengewerkt om die eigen agenda uit te werken tot handzame voorstellen. En die door die opeenvolging van eigen keuzes eigenaar zijn geworden van het resultaat. In die mate dat zij zelf de uitvoering van de voorstellen ter hand hebben genomen en niet langer wachten tot het stadsbestuur de voorstellen honoreerde. Wat tijdens die dag gebeurde was dat de deelnemers op een wezenlijke en gelijkwaardige manier bij konden dragen aan de eigen gemeenschap en zich erkend voelden in hun burgerschap: hun mede-eigenaarschap van de gemeenschap. Even was het monopolie van het stadsbestuur op dit eigenaarschap doorbroken!

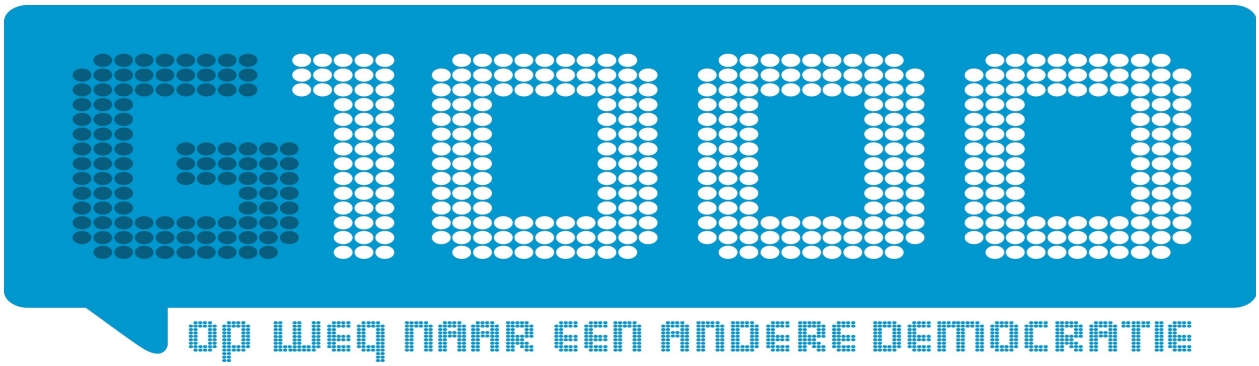

Dit is de essentie voor de verandering van ons democratische stelsel en de rol die burgertoppen zoals de G1000 daarbinnen hebben: Hersteld burger- en dus eigenaarschap en ruimte om gezamenlijk te definiëren waar je dan eigenlijk eigenaar van bent en wat je belangrijk vindt, vaak 80 tot 90% van de thema's in de gemeenschap.
In lijn met Van Reybrouck stellen wij voor om *naast* de debat-arena voor politici, de gemeenteraad, die vooral verschil benadrukt, een dialoog-arena inrichten in de vorm van een G1000 die regelmatig herhaald wordt. Bijeenkomsten van 1000 gelote deelnemers uit de gemeenschap: burgers, werkgevers, politici, bestuurders en ambtenaren, die een dag lang op zoek gaan naar de overeenstemming over hetgeen op dat moment aan de orde is. Die de resultaten van hun dialoog in de vorm van richtinggevende uitspraken meegeven aan bestuur en politici om die te implementeren binnen het bestuur en beleid in de debat-arena.

Resultaten
Elke keer worden nieuwe deelnemers geloot, die richting geven aan hun gemeenschap, met de volgende resultaten

- De gemeenschap formuleert haar gemeenschappelijkheid expliciet
- Inwoners worden niet alleen aangesproken op de plichten die de participatiesamenleving hen oplegt, maar krijgen ook de daarbij behorende burgerschapsrechten terug in de vorm van directe betrokkenheid bij de besluitvorming
- Beurtelings krijgen alle bewoners de gelegenheid om mee te praten over wat belangrijk is voor hun gemeenschap.
- Burgers ontmoeten elkaar en verbinden zich aan wat zij samen van belang vinden en gaan daar zelf mee aan de slag
- Inwoners worden burgers en voelen zich weer eigenaar van hun gemeenschap

Initiatief van burgers
De sceptische of teleurgestelde burger zal niet zo maar geloven dat er sprake is van wezenlijke verandering en nieuwe vormen van democratie met de nodige argwaan beschouwen. Dat vraagt om zorgvuldige vormgeving van de eerste stappen op die weg. 7 principes zijn daarbij essentieel:

- Een G1000 is een initiatief van burgers
- De deelnemers worden geloot
- Dialoog - de zoektocht naar gemeenschappelijkheid - staat centraal
- De deelnemers kiezen zelf – zij bepalen de agenda
- Het hele gemeenschap is vertegenwoordigd in de zaal
- Het is veilig om mee te doen
- De procedures die gehanteerd worden zijn transparant

Onze ervaring leert dat als deze randvoorwaarden goed ingevuld en bewaakt worden, er ruimte is voor het eigenaar- en burgerschap. En uiteraard levert zo'n G1000 Burgertop dan een bijdrage aan het noodzakelijke draagvlak voor het beleid, vooropgesteld dat de bestuurder zijn beleid op de uitspraken van de G1000 afstemt!

Harm van Dijk en Jerphaas Donner
www.g1000.nu